

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VABALNINKO SENIŪNIJA

Seniūnijos duomenys: biudžetinės įstaigos filialas, B.Sruogos g. 11 A, 41319 Vabalninkas, Biržų r.tel./faks. (8 450) 54 268, el. paštas vabalninkas@birzai.lt, filialo kodas 188643196

Vabalninko seniūnijos teritorijos plotas yra 211,5 kv. km. Seniūnijos centras – Vabalninko miestas, plotas 3,8 kv. km. Seniūnijoje yra 76 kaimai, 2 viensėdžiai, 57 kaimai yra apgyvendinti, 1700 ūkinių kiemų. Vabalninko seniūniją sudaro 10 seniūnaitijų: Ančiškių, Čypėnų, Gaižiūnų, Lebeniškių, Meilūnų, Mielūnų, Ramongalių, Svilių, Šukionių, Vabalninko.

Seniūnijos teritorijoje yra 141,98 km vietinės reikšmės kelių su žvyro danga, 16,088 km gatvių su asfalto danga, 6,266 km gatvių su žvyro danga.

Vabalninko mieste veikia pirtis kas antrą savaitgalį, penktadienis ir šeštadieniais nuo 17 iki 21 val. Seniūnijos balanse yra 70 savivaldybės socialinių būstų, 44 privačiuose namuose, 26 – bendrabutyje. kurių bendras plotas 2265 kv. m.

Vabalninko mieste ir seniūnijoje yra devynios kapinės, kurių bendras plotas 9.53 ha. Vabalninko kraštas pasižymi nuostabia medine sakraline architektūra. Ją sudaro Ančiškių, Deikiškių, Jasiuliškių, Lamokėlių, Kuprių Šukionių kaimų kapinėse esančios koplyčios. Visos – prižiūrimos, suremontuotos, vyksta atlidai, pamaldos, laidotuvės. Lebeniškių kaime yra Šv. Nikandro stačiatikių cerkvė, statyta 1909 m.

Vabalninko seniūnijoje yra 14360 naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas, iš jų 10217 ariamos žemės, pasėlių 9558 ha, pievų ir ganyklų 3808 ha.

Vabalninko miestas gavo pavadinimą nuo Vabalos upės, kuri teka per miestą ir įteka į Tatulą. Rašytiniuose šaltiniuose Vabalninko vardas pirmą kartą paminėtas 1554 metais.

1618 m. buvo pastatyta pirmoji medinė katalikų bažnyčia ir sudaryta parapija. Dabartinė, jau 4-oji bažnyčia, pastatyta 1817 m. ir 1818 m. pašventinta kaip Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčia.

1792 m. balandžio 26 d. Vabalninkui patvirtintos Magdeburgo (laisvojo miesto) teisės ir miesto herbas – valstietis, sveriantis linus. Atnaujintą herbą ir sukurtą vėliavą 1997 m. patvirtino Lietuvos prezidentas.

1950 - 1959 m. Vabalninkas buvo rajono centras.

2013 m. pradžioje mieste buvo 1100 gyventojų, Vabalninkas turi 24 gatves.

Miesto centras – Žolinės aikštė. Tai prieškariu buvusi Rinkos aikštė su akmeniniu grindiniu. Čia vykdavo turgūs, mugės, įvairios šventės. Po antrosios 2013 m. rekonstrukcijos aikštė atnaujinta, apšviesta. Aikštėje 2008 m. pastatyta skulptūra „Svajonė“, skulptorius R. Belevičius. Prie paminklo palikta buvusio grindinio dalis. Aikštėje kasmet balandžio pabaigoje vyksta Vabalninko dienos minėjimas, iškeliamas vėliava.

Žolinės aikštėje taip pat stovi stogastulpis, pastatytas 1992 m. minint miesto 200 metų Magdeburgo teisių suteikimo Vabalninkuio sukaktį. Ant jo užrašyti kraštiečio poeto Jono Strielkūno žodžiai. Autorius – tautodailininkas Algirdas Butkevičius. Aikštės pradžioje, toje vietoje, kur pokario metais buvo išniekinami žuvę rezistentai, stovi akmeninis kryžius.

Miesto centre, Žolinės aikštės šone, stovi klasikinio stiliaus mūrinė katalikų bažnyčia ir varpinė – XIX amžiaus architektūros paminklai. Pagrindiniai atlydai bažnyčioje – Žolinė, tad ir aikštė pavadinta Žolinės vardu, ir vabalninkiečių leidžiamas laikraštis vadinasi „Žolinės varpai“. Bažnyčioje tebėra garsaus meistro J. Radavičiaus galingi vargonai. Čia savo veiklą kaip vargonininkas 1890 m. pradėjo būsimasis kompozitorius Juozas Naujalis. 1946 metai pirmąsias mišias čia laikė kunigas Kazimieras Vasiliauskas. Nuo 1983 m. bažnyčia rūpinasi kanauninkas Povilas Miškinis.

Vabalninke yra bene vienintelė Lietuvoje Paryžiaus gatvė, menanti Napoleono laikus. Joje savo foto studiją turėjo įkūręs garsus fotografas Juozas Daubaras (1895-1982).

Paryžiaus g. 23 gražioje, tujomis apšodintoje sodyboje tautodailininkas Vidas Jatulevičius įkūręs savo medžio drožinių galeriją. Aplankyti galima susitarus tel. (8 450) 54 342. Toliau gatvė driekiasi į miesto parką, kuris pradėtas rengti 1954 metais, gražėja, puošiasi naujomis skulptūromis, atnaujinta vaikų žaidimo aikštele.

Prieškaryje Vabalninke gyveno daug žydų. Juos sušaudė 1941 m. Pasvalio r. Žadeikių miške. Pirties g. 3 ir Pirties g. 4 dar tebestovi dvi buvusios žydų sinagogos. Martišiūnų gatvės gale yra senosios žydų kapinės. Jos sutvarkytos, pastatytas atminimo akmuo su užrašu dviem kalbomis. Šalia kapinių – Atgimimo ažuolynas ir rezistentų aukų paminklas, pastatytas 1989 m. Šioje vietoje pokaryje buvo užkasami nukankinti pasipriešinimo dalyviai. Jų palaikai 1998 m. perkelti į Vabalninko senąsias kapines.

S. Nėries g. 5 įsikūrę kultūros namai ir kino teatras „Dobilas“. Prie jų 2005 m. pastatytas tautodailininko Vido Jatulevičiaus išdrožtas stogastulpis, skirtas Vabalninko 450-sioms metinėms paminėti. 2013 m. atlikta pastato rekonstrukcija.

S. Nėries g. 8 erdviose rūmuose yra Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyrius. Kaip darbinio mokymo įstaiga įkurta 1924 m. Mokosi virš 300 moksleivių. Turi savo veiklos muziejėlį. Mokyklos stadione jau nuo 1993 metų vyksta tradicinis Žolinės gatvės krepšinio turnyras. Jis sutraukia daug žaidėjų ir sirgalių - tai smagi šventė vabalninkiečiams.

S.Nėries g. 14 įsikūręs Vabalninko krašto muziejus – Biržų „Sėlos“ muziejaus filialas. Muziejus užima buvusio žemės ūkio technikumо bendrabučio 8 kambarius. Čia gausu ekspozicijos apie įžymius kraštiečius, miesto ir apylinkės istoriją, kultūrą, etnografiją. Yra Monsinjoro Kazimiero Vasiliausko memorialinis kambarys. Muziejaus vedėja Vida Skujienė, tel. (8 450) 54 252; 8 613 85 999. Dirba pirmadieniais-penktadieniais nuo 8 – 16 val. Tame pačiame pastate yra miesto biblioteka.

S. Nėries gatvės gale yra kapinės. Karių kapinėse palaidota apie 150 antrojo pasaulinio karo kovose žuvusių karių. Vabalninko senosiose kapinėse yra garsaus politiko Konstantino Šakenio (1881-1959 m.) ir jo sūnaus Romualdo (1932-2000 m.) kapas. Yra paminklai 95 tremtiniams, perlaidotiems pokario rezistentams, 1905 m. revoliucijos dalyviui Povilui Žitkevičiui (1882-1962 m.), K. Binkio žmonai P. Adomonytei, daug gražių meniškų paminklų. Už kapinių, kelių sankryžoje stovi Šv. Marijos paminklas, vyrų katalikų organizacijos pastatytas 1935 m. (autorius J. Kurkauskas).

K. Šakenio g. 8 yra B. Sruogos vidurinės mokyklos pastatas, statytas 1972 m. Turi B. Sruogai skirtą ekspoziciją, rašytojo skulptūrą, K. Vasiliausko kambarį - biblioteką.

Baibokų kaime galite rasti Balio Sruogos memorialinę sodybą, 3 km nuo Vabalninko, kairėje kelio Vabalninkas - Biržai pusėje. Prie pagrindinio kelio ties posūkiu į B. Sruogos sodybą pastatytas stogastulpis (aut. Juozonis), kuriame pavaizduotas B. Sruoga ir retežiai, grandinės. Sodyboje yra B.Sruogos gimtasis namas ir ūkiniai pastatai. Muziejuje įrengti standai su fotonuotraukomis, išlikę baldai, namų apyvokos daiktai, knygos ir kt.

Veleniškių kaime rasite Konstantino Šakenio sodybvietę. Sodyba neišlikusi, jos vietoje pastatyta klėtelė, įrengtas muziejus. Šalia pastatytas paminklinis akmuo.

Kateliškių kaime – A. ir V. Petrulių sodybvietė. Sodyba neišlikusi, jos vietoje pastatytas paminklinis akmuo [Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo Vasario 16-os akto](#) signatarui, kunigui Alfonsui Petruliui (1873 - 1928 m.), lietuviškų mokyklų ir draugijų steigėjui, Vytautui Petruliui (1890 – 1942 m.) finansų, prekybos ir pramonės ministrui, vadovavusiam Ministrų kabinetui.

Kateliškių kaime neseniai pastatytas paminklinis akmuo MonsinJORUI Kazimierui Vasiliauskui jo gimtinės vietoje.

Lebeniškių kaime veikia Lebeniškių bendruomenės namai. Šalia paminklas-išnykusiems ir esamiems kaimams atminti.

Mieliūnuose bendruomenės namai turi savo muziejėlį. Šalia bendruomenės namų- tautodailininko V. Jatulevičiaus stogastulpis.

Lamokų kaime prie Smilgiškio miško pastatytas paminklas Girelės miške sušaudytiems Lietuvos partizanams.

Ilgalaukių kaime rasite paminklą 1944-1949 m. Vabalninko valsčiaus Ilgalaukių ir Smilgiškio kaimo apylinkėse veikusių ir žuvusių partizanų atminimui.

Meilūnų kaime- paminklinis akmuo pirmajam elektrifikavimo etapo užbaigimui Lietuvoje, čia pat- bendruomenės namai, biblioteka, ambulatorija.

Čypėnų kaime stovi atminimo akmuo Ernestui Galvanauskui - inžinieriui, politikui bei visuomenės veikėjui, 1905 m. įkūrusiam „Čypėnų respubliką“.

Ramongalių kaime rasite atnaujintus Ramongalių bendruomenės namus, netoliese- paminklinis akmuo.

Ančiškių kaime rasite kultūros paveldo objektą- Ančiškių akmenį su „Velnio pėda“, šalia Ančiškių kapinių. Ančiškių bendruomenės namai turi kepyklėlę, kurios gaminius galite paragauti įvairiose mugėse, šventėse.

Gaižiūnų kaime yra paminklas Gaižiūnų kaimo gyventojų, ištremtų ir išvežtų į lagerius, atminimui. Gaižiūnų kaime įsikūrę bendruomenės namai su sporto aikštele.

Natiškių kaime yra Natiškių atminimo kalnelis, kryžius, Natiškių senkapis.

Šukionių kaimas pasitinka su atnaujintais bendruomenės namais, muziejumi, sutvarkyta sporto ir poilsio erdve.

Svilių kaimas garsėja kultūros paveldo objektu - Trišakių akmeniu, vadinamu Batakmeniu, Čebatoriumi. Svilių kaimo bendruomenės namai sukviečia nemažai kaimo gyventojų ir svečių.